

UNDERSTANDING DISCIPLINES AND SCHOOL SUBJECTS

HISTORY

By Prof. Digambar Ganpat Durgade

A)– India's culture & A People's King

1. India : Cultural.
2. Ancient India and the World.
3. Maharashtra before the times of Shivaji Maharaj.
4. A People's King.

अ) भारताची संस्कृती आणि लोकांचा राजा

1. भारत: सांस्कृतिक
2. प्राचीन भारत आणि विश्व.
3. शिवाजी महाराजांच्या काळापूर्वीचा महाराष्ट्र.
4. लोकांचा राजा

Indian Cultural Heritage

1) India : Cultural.

- Introduction
- Religion And Spirituality
- Languages
- Performing Arts -Dance -Music
- Architecture
- Cuisine
- Clothing
- Conclusion

१) भारत: सांस्कृतिक

- परिचय
- धर्म आणि अध्यात्म
- भाषा
- कला सादरीकरण- नृत्य -संगीत
- वास्तुकला
- पाककृती
- कपडे
- निष्कर्ष

Introduction

- The culture of India refers to the way of life of the people of India.
- India's languages, dances, music, architecture, food and customs differ from place to place within the country.
- Many elements of India's diverse cultures such as Indian religion, yoga, Indian cuisine had a profound impact across the world.

प्रस्तावना

- भारतीय संस्कृती भारतीय लोकांच्या जीवनशैलीचा संदर्भ देते.
- भारताच्या भाषा, नृत्य, संगीत, आर्किटेक्चर, अन्न आणि प्रथा देशात वेगवेगळ्या ठिकाणी आहेत.
- भारतीय धर्म, योग, भारतीय पाककृती यासारख्या भारताच्या विविध संस्कृतींच्या बऱ्याच घटकांचा जगभरात खोलवर परिणाम झाला.

RELIGIONS IN INDIA

Hinduism

Jainism

Christianity

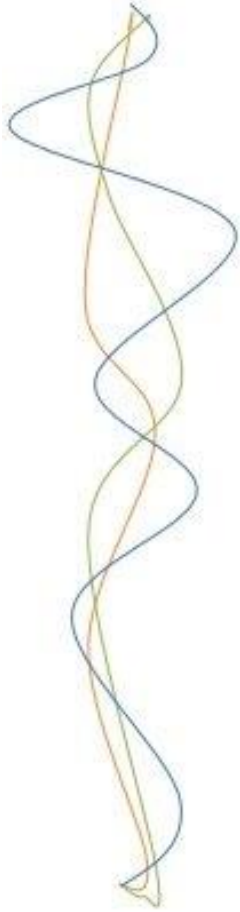
Buddhism

Sikhism

Islam

Religion

- India is a birth place of Hinduism, Buddhism, Jainism and Sikhism, collectively known as Indian Religions.
- India is one of the most religiously diverse nations.

धर्म

- भारत हिंदू धर्म, बौद्ध, जैन आणि शीख धर्म यांचे जन्मस्थान आहे, ज्याला एकत्रितपणे भारतीय धर्म म्हणून ओळखले जाते.
- <
- भारत सर्वात धार्मिकदृष्ट्या वैविध्यपूर्ण राष्ट्रांपैकी एक आहे.

Spirituality

- Family plays a significant role in the Indian culture.
- India has had a prevailing tradition of joint hindu family system.
- For centuries, arranged marriages have been the tradition in Indian society though men and women have always had the choice of who they want to marry.

अध्यात्म

- भारतीय संस्कृतीत कौटुंबिक महत्त्वपूर्ण भूमिका आहे.
- संयुक्त हिंदू कुटुंब प्रणालीची भारतामध्ये प्रचलित परंपरा आहे.
- शतकानुशतके, भारतीय समाजात विवाहित विवाह ही परंपरा आहे परंतु पुरुष आणि स्त्रिया नेहमीच कोणाशी लग्न करायचे आहेत याची निवड करत आहेत.

Spirituality...

- The divorce rate is extremely low compared with about 50% in the United States.
- Namaste, Namaskar or Namaskara or Namaskaram, Vanakkam Namoshkaar is a common spoken greeting in indian sub continent.
- Taken deeply, it means “ I BOW TO YOU”

अध्यात्म...

- घटस्फोटाचे प्रमाण अमेरिकेतील सुमारे 50 % च्या तुलनेत अत्यंत कमी आहे.
- नमस्ते, नमस्कार किंवा नमस्कार किंवा नमस्कार, वनाक्कम नमोष्कर हे भारतीय उपखंडात सामान्यतः अभिवादन आहे.
- खोलवर घेतले तर याचा अर्थ “मी तुम्हाला नमस्कार करतो.”

A word cloud of Indian languages. The largest words are Hindi (orange), Bengali (green), English (olive green), and Marathi (dark green). Other languages include Assamese, Sindh, Maithili, Sanskrit, Telugu, Gujarati, Tamil, Oriya, Dogri, Kannada, Nepali, Manipuri, Bodo, Malayalam, Kashmiri, Santhali, Urdu, Punjabi, and Konkani.

Assamese
Sindh
Maithili Sanskrit
Telugu
Hindi
Gujarati Tamil
Dogri
Oriya
Kannada
Bengali
English
Nepali
Manipuri
Bodo
Malayalam
Kashmiri
Marathi
Santhali
Urdu
Punjabi
Konkani

Languages

- There are 415 living languages.
- Two official languages of communication- Hindi and English.
- Other languages include gujarati, marathi, tamil, telgu, urdu, sanskrit, punjabi and many more.

भाषा

- येथे ४१५ जिवंत भाषा आहेत.
- संवादाच्या दोन अधिकृत भाषा- हिंदी आणि इंग्रजी.
- इतर भाषांमध्ये गुजराती, मराठी, तमिळ, तेलगु, उर्दू, संस्कृत, पंजाबी आणि बऱ्याच गोष्टींचा समावेश आहे.

Performing Arts -Dance - Music

- Indian dance too has diverse folk and classical forms.
- Among the well known folk dances are the bhangra of Punjab, Bihu of Assam, the chhau of Jharkhand, Odisi of Orissa, ghoomar of Rajasthan, dandiya and garba of Gujarat and Lavani of Maharashtra.

कला सादरीकरण- नृत्य - संगीत

- भारतीय नृत्यालाही विविध लोक आणि शास्त्रीय प्रकार आहेत.
- पंजाबचा भांगडा, आसामचा बिहू, झारखंडचा छारू, ओरिसाचा ओडिसी, राजस्थानचा घुमार, गुजरातचा दांडिया आणि गरबा आणि महाराष्ट्राची लावणी अशा नामांकित लोक नृत्यात प्रसिद्ध आहे.

Architecture

Architecture

- Indian architecture has evolved through various ages in different regions of the country.
- Apart from these natural and obvious evolution from the pre-historic and historic periods, evolution of Indian architecture was generally affected by the emergence and decay of great empires and dynasties in the sub-continent .

वास्तुकला

- देशातील वेगवेगळ्या प्रदेशात भारतीय वास्तुकला विविध युगांमध्ये विकसित झाले आहे.
- पूर्व-ऐतिहासिक आणि ऐतिहासिक कालखंडातील या नैसर्गिक आणि स्पष्ट उत्क्रांतीशिवाय, भारतीय वास्तुकलाच्या उत्क्रांतीचा सामान्यतः उप-खंडातील महान साम्राज्य आणि राजवंशांच्या उदय आणि क्षयामुळे परिणाम झाला.

FARM 2 INDORE

India is the country of different culture.

We love food

Ker Sangri-Rajshthan

Sarso Da Sag-Punjab

Shami Kebab-UP

Dal-Bafle-MP

Rice Panki-Gujarat

Chiroti-Karnatka

Sidu-HimachalPradesh

Thalipeeth- Maharashtra

Dosa-Tamilnadu

Cuisine

- The cuisine in India is classified into three major categories- Sattva, Rajas and Tamas.

पाककृती

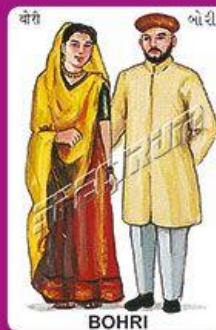
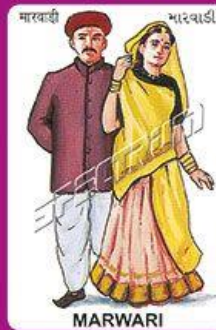
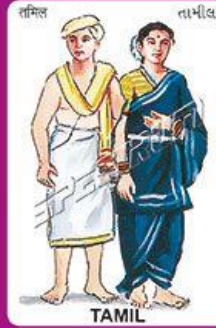
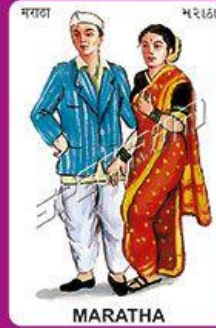
- भारतातील पाककृती सत्त्व, राजस आणि तामस या तीन प्रमुख प्रकारांमध्ये विभागली गेली आहे.

Clothing

- Traditional clothing in India greatly varies across different part of the country.
- It is influenced immensely by local culture, geography and climate.

कपडे

- पारंपारिक कपड्यांचे कपडे देशाच्या वेगवेगळ्या भागात मोठ्या प्रमाणात बदलतात.
- स्थानिक संस्कृती, भूगोल आणि हवामान यावर याचा विपुल प्रभाव पडतो.

Clothing ...

- Popular styles of dress include draped garment such as Sari for women and Dhoti or lungi for men;
- In addition stitched clothes such as churidar for women and Kurta-payjama for men and European style trousers and shirts for men are also popular.

कपडे...

- कपड्यांच्या लोकप्रिय शैलींमध्ये स्त्रियांसाठी साडी आणि पुरुषांसाठी धोती किंवा लुंगी अशा कपड्यांचा समावेश आहे;
- याव्यतिरिक्त महिलांसाठी चुरीदार आणि पुरुषांसाठी कुर्ता-पायजामा आणि युरोपियन शैलीतील पायघोळ आणि पुरुषांसाठी शर्ट देखील लोकप्रिय आहेत.

Conclusion

- There is a great diversity among different regions of India in terms of language, cuisine, culture and dress.
- But though we all are different we all are Indians.
- We owe a lot of the Indians who taught us how to count, without which no worthwhile scientific discovery could have been made.

-Albert Einstein

निष्कर्ष

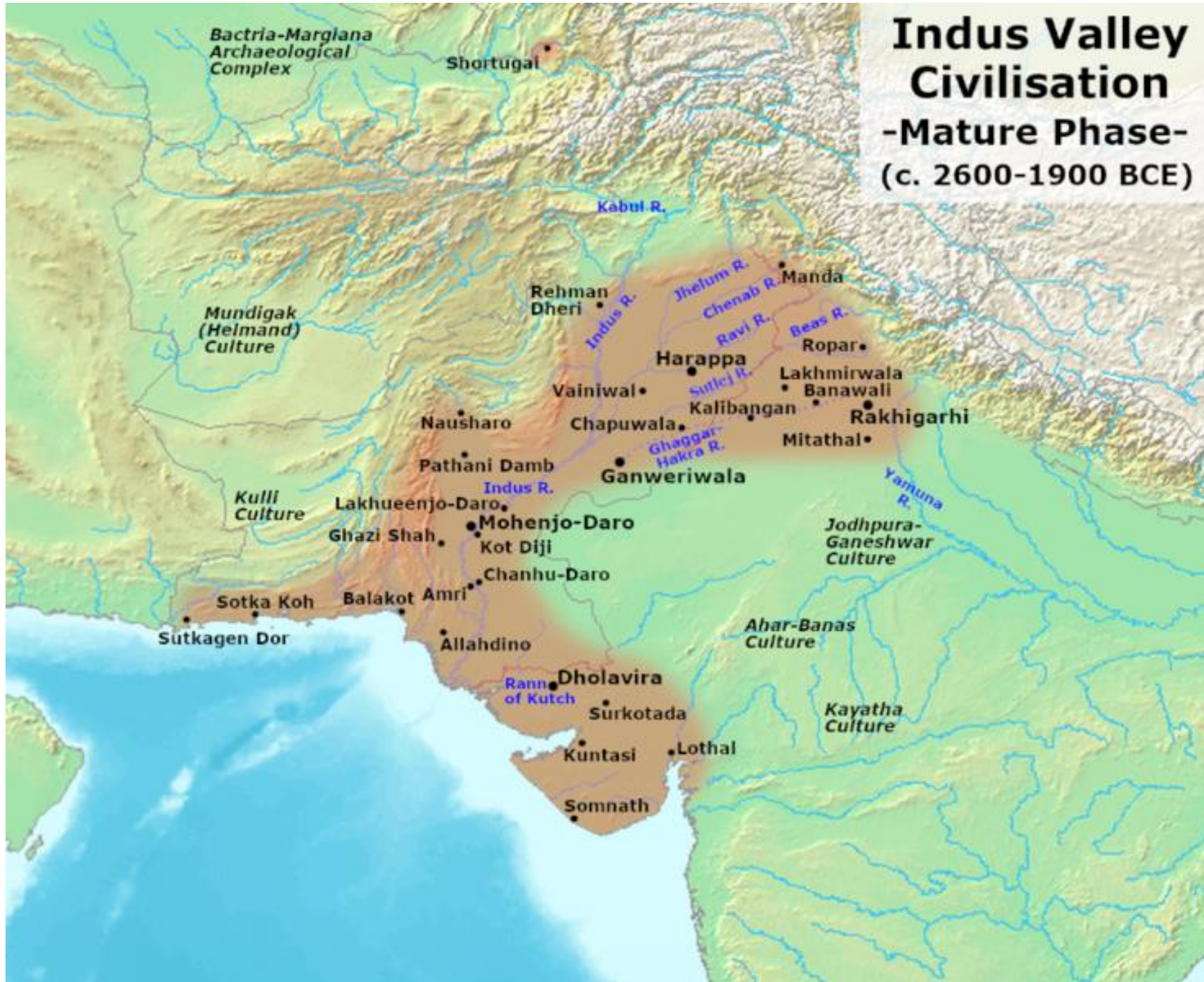
- भाषा, पाककृती, संस्कृती आणि वेषभूषा या बाबतीत भारताच्या वेगवेगळ्या प्रदेशांमध्ये मोठी विविधता आहे.
- परंतु आपण सर्व भिन्न आहोत तरी आपण सर्व भारतीय आहोत.
- आम्हाला असंख्य भारतीयांचे ँणी आहे ज्यांनी आम्हाला कसे मोजावे हे शिकवले, त्याशिवाय कोणताही उपयुक्त शोध लावला जाऊ शकला नाही.

-अल्बर्ट आईन्स्टाईन

Ancient India

प्राचीन भारत

Indus Valley Civilisation -Mature Phase- (c. 2600-1900 BCE)

PREHISTORY OF INDIA

- Ancient India began with one of the first human civilizations alongside the Indus river, Indus valley civilization.
- Indus valley people known as the Dravidians developed their own art, architecture, literature, tools and crafts.
- The two main cities constituting the Indus valley civilization are Harappa and Mohenjo daro.

भारताचा पूर्वीचा इतिहास

- प्राचीन भारत सिंधू नदी, सिंधू खोरे सभ्यता या बाजूने पहिल्या मानवी संस्कृतीपैकी एकाने सुरुवात केली.
- द्रविड म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या सिंधू खोऱ्यातील लोकांनी स्वतःची कला, वास्तुकला, साहित्य, साधने आणि हस्तकला विकसित केल्या.
- सिंधू संस्कृती बनणारी दोन मुख्य शहरे हडप्पा आणि मोहेंजो दारो ही आहेत.

ART

- The forms of art found from various sites of civilizations include sculptures, seals, pottery, ornaments, terracotta figures, artifacts etc.
- The materials used were gold, terracotta, clay, stone, bronze etc.

कला

- सभ्यतेच्या विविध ठिकाणांवरून सापडलेल्या कलेच्या प्रकारांमध्ये शिल्प, शिक्का, कुंभारकाम, दागदागिने, टेराकोटाचे आकृती, कलाकृती इत्यादींचा समावेश आहे.
- वापरलेल्या वस्तूंमध्ये सोने, टेराकोटा, चिकणमाती, दगड, पितळ इ.

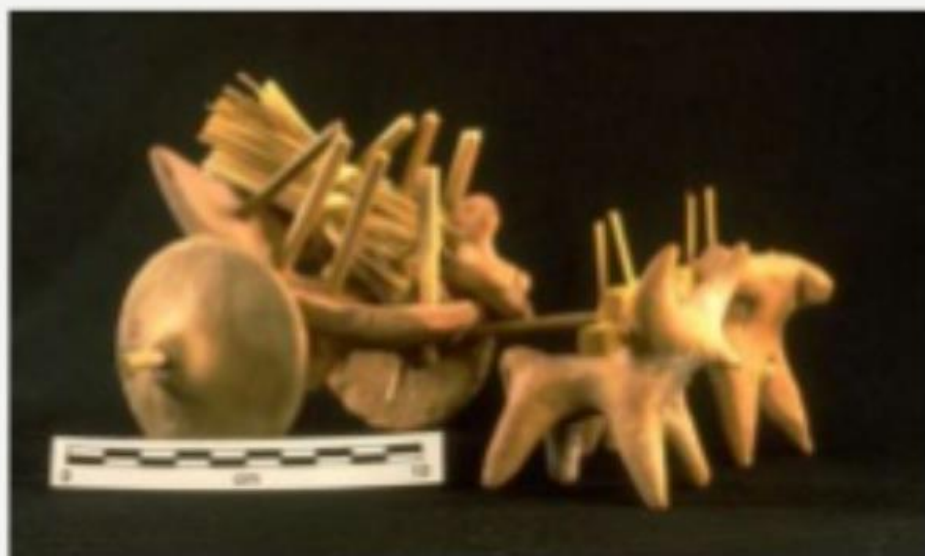
SEALS

- The seals were mainly for commercial use with a pictographic script.

शिवका

- सील प्रामुख्याने चित्रविचित्र स्क्रिप्टसह व्यावसायिक वापरासाठी होते.

POTTERY AND ARTEFACTS

Indus Valley Civilisation Artifacts

Pottery

Jewellery in the Indus Valley
Civilization

ORNAMENTS

- Men and women decorated themselves with a variety of ornaments produced from precious metals and gem stones to bone and baked clay.

दागिने

- पुरुष आणि स्त्रिया स्वतःला मौल्यवान धातू आणि रत्न दगडांपासून ते हाडे आणि भाजलेल्या चिकणमातीपर्यंत बनविलेल्या वेगवेगळ्या दागिन्यांनी सजवल्या.

LITERATURE

- The language was largely pictorial including many abstract signs and mostly written from left to right. It was known as Indus script.
- It is assumed to be based on Brahmi script.

साहित्य

- भाषा मुख्यत्वे अनेक अमूर्त चिन्हे आणि बहुतेक डावीकडून उजवीकडे लिहिलेल्या चिन्हेसहित होती. हे सिंधू लिपी म्हणून ओळखले जात असे.
- हे ब्राह्मी लिपीवर आधारित असल्याचे गृहित धरले जाते.

END OF INDUS VALLEY CIVILIZATION

- The civilization is said to have come to an abrupt end.
- Following reasons are put forward.
- Regular floods and change in river patterns destroyed the area.
- Aryan invaders killed the people and destroyed the civilization.

इंडस व्हॅली सभ्यतेचा अंत

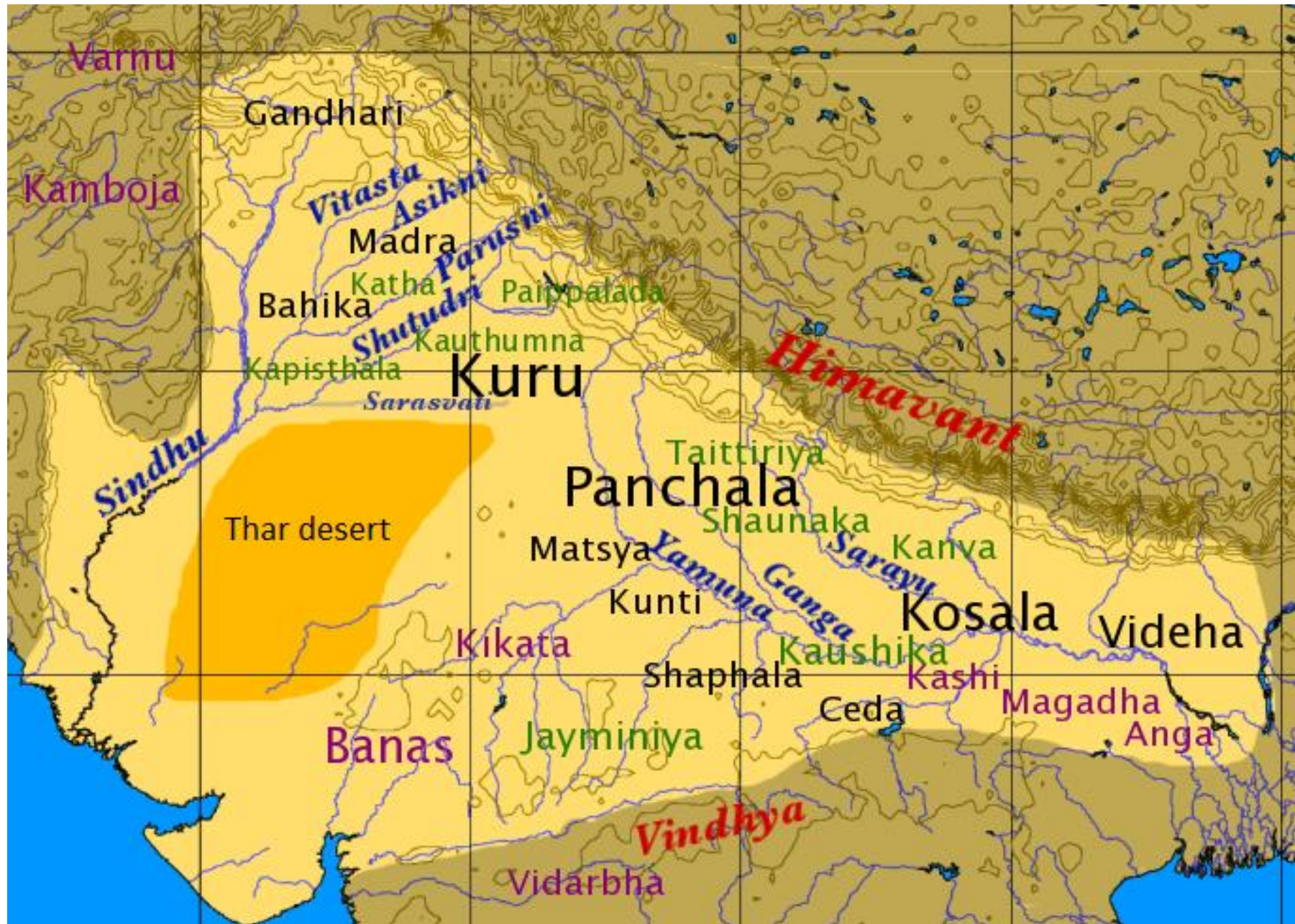
- असं म्हणतात की सभ्यता अचानक संपली.
- पुढील कारणे पुढे ठेवली आहेत.
- नियमित पूर आणि नदीच्या नमुन्यात बदल यामुळे परिसर नष्ट झाला.
- आर्यन आक्रमणकर्त्यांनी लोकांना ठार मारले आणि सभ्यता नष्ट केली.

END OF INDUS VALLEY CIVILIZATION...

- Earthquakes and epidemics caused destruction.
- The Indus valley people gave India its earliest cities, its town planning, its architecture in stone and clay and showed their concern for health and sanitation.

इंडस वॅली सभ्यतेचा अंत...

- भूकंप आणि साथीच्या आजारामुळे नाश ओढवला.
- सिंधू खोऱ्यातील लोकांनी भारताला ही सर्वात जुनी शहरे दिली, हे शहर नियोजन आहे, हे दगड आणि चिकणमातीचे वास्तुकला आहे आणि आरोग्य आणि स्वच्छतेबद्दल त्यांची चिंता दर्शविली आहे.

BEGINNING OF VEDIC PERIOD

- Around 1500 B.C. the Indo Europeans who called themselves the Aryans, conquered the Indus valley.
- They were responsible for the evolution of Sanskrit language, great literary works like the Vedas, the Upanishads, the Ramayana and the Mahabharata, caste system, a new education system, the foundation of Hinduism in India etc.

वैदिक कालावधीची सुरुवात

- सुमारे 1500 बी.सी. स्वतःला आर्य म्हणवणारे इंडो युरोपियन लोकांनी सिंध खोरे जिंकली.
- संस्कृत भाषेच्या उत्क्रांतीसाठी, वेद, उपनिषद, रामायण आणि महाभारत, जातीव्यवस्था, एक नवीन शिक्षण व्यवस्था, भारतात हिंदुत्ववादाची स्थापना इत्यादी महान साहित्यकृतींसाठी ते जबाबदार होते.

BEGINNING OF VEDIC PERIOD ...

- The vedic age has been divided in two parts, the early Vedic age and the later Vedic age. Area conquered by Aryans

वैदिक कालावधीची सुरुवात...

- प्रारंभिक वैदिक युग आणि नंतरचे वैदिक युग हे वैदिक युग दोन भागात विभागले गेले आहे. आर्यांनी जिंकलेला परिसर

LITERATURE AND EDUCATION

- The Vedas form the oldest literary works of the Aryans and occupy a very distinguished place in the history of the world literature.
- Vedas include Rig Veda, Sama Veda, Yajur Veda, and Atharva Veda, which included the ideas and practices of Vedic religion.

साहित्य आणि शिक्षण

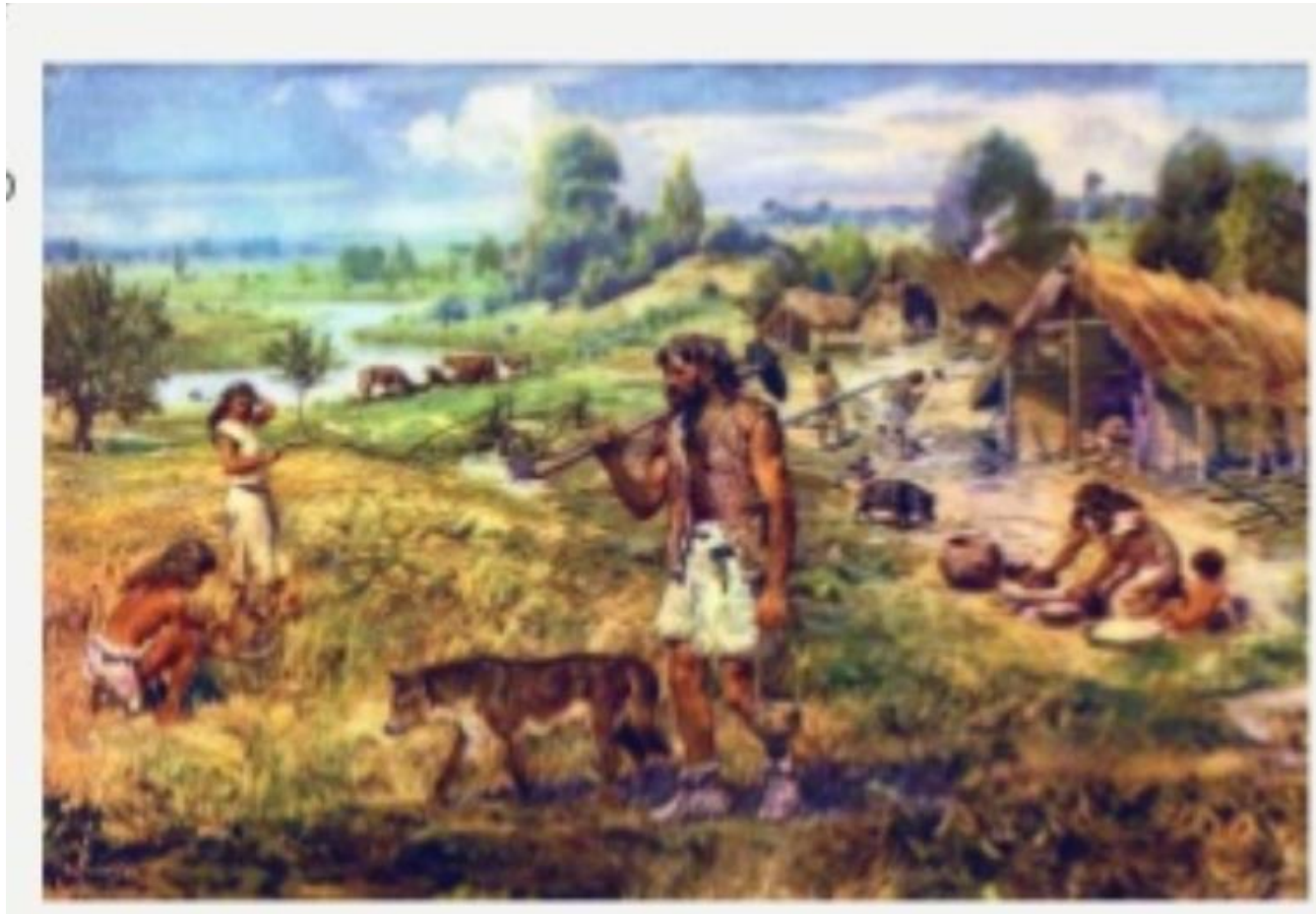
- वेद आर्यांतील सर्वात प्राचीन साहित्यकृती बनवतात आणि जागतिक साहित्याच्या इतिहासामध्ये अतिशय विशिष्ट स्थान व्यापतात.
- वेदांमध्ये ऋग्वेद, सामवेद, यजुर्वेद आणि अथर्ववेद यांचा समावेश आहे, ज्यामध्ये वैदिक धर्माच्या कल्पना आणि पद्धतींचा समावेश होता.

LITERATURE AND EDUCATION ...

- The Gurukul system of education developed during the Vedic period aimed at proper development of mind and body of an individual.

साहित्य आणि शिक्षण...

- वैदिक काळामध्ये शिक्षणाची गुरुकुल प्रणाली विकसित केली गेली ज्याचा उद्देश एखाद्या व्यक्तीच्या मनाचा आणि शरीराचा योग्य विकास होता.

ECONOMY

- Agriculture was the principal occupation of the people. They even ploughed the field by means of a pair of oxen.
- Water was supplied into the fields by means of irrigation canal. Use of manure was known to them.

अर्थव्यवस्था

- शेती हा लोकांचा मुख्य व्यवसाय होता. त्यांनी बैलांच्या जोडीने शेतात नांगरणी केली.
- सिंचन कालव्याद्वारे शेतात पाणीपुरवठा केला जात असे. त्यांना खताचा वापर माहित होता.

ECONOMY...

- Animal husbandry and weaving were also important occupations.
- There were trade and maritime activity.

अर्थव्यवस्था...

- पशुसंवर्धन आणि विणकाम हे देखील महत्त्वाचे व्यवसाय होते.
- तेथे व्यापार आणि सागरी क्रियाकलाप होते.

DECLINE OF VEDIC PERIOD

- In Vedic period the priests became the gods of earth demanding obedience from the other sections of the society which showed emergence of a religious culture which, would lead to the appearance of three distinct but closely-related religions - mature Hinduism, Buddhism and Jainism.

वैदिक कालावधीचा घट

- वैदिक कालखंडात पुजारी पृथ्वीच्या देवता बनले आणि समाजातील इतर घटकांच्या आज्ञाधारकपणाची मागणी केली ज्यामुळे धार्मिक संस्कृतीचा उदय झाला ज्यामुळे परिपक्व हिंदू, बौद्ध आणि जैन धर्म या तीन भिन्न परंतु निकट-संबंधित धर्मांचे दर्शन घडेल.

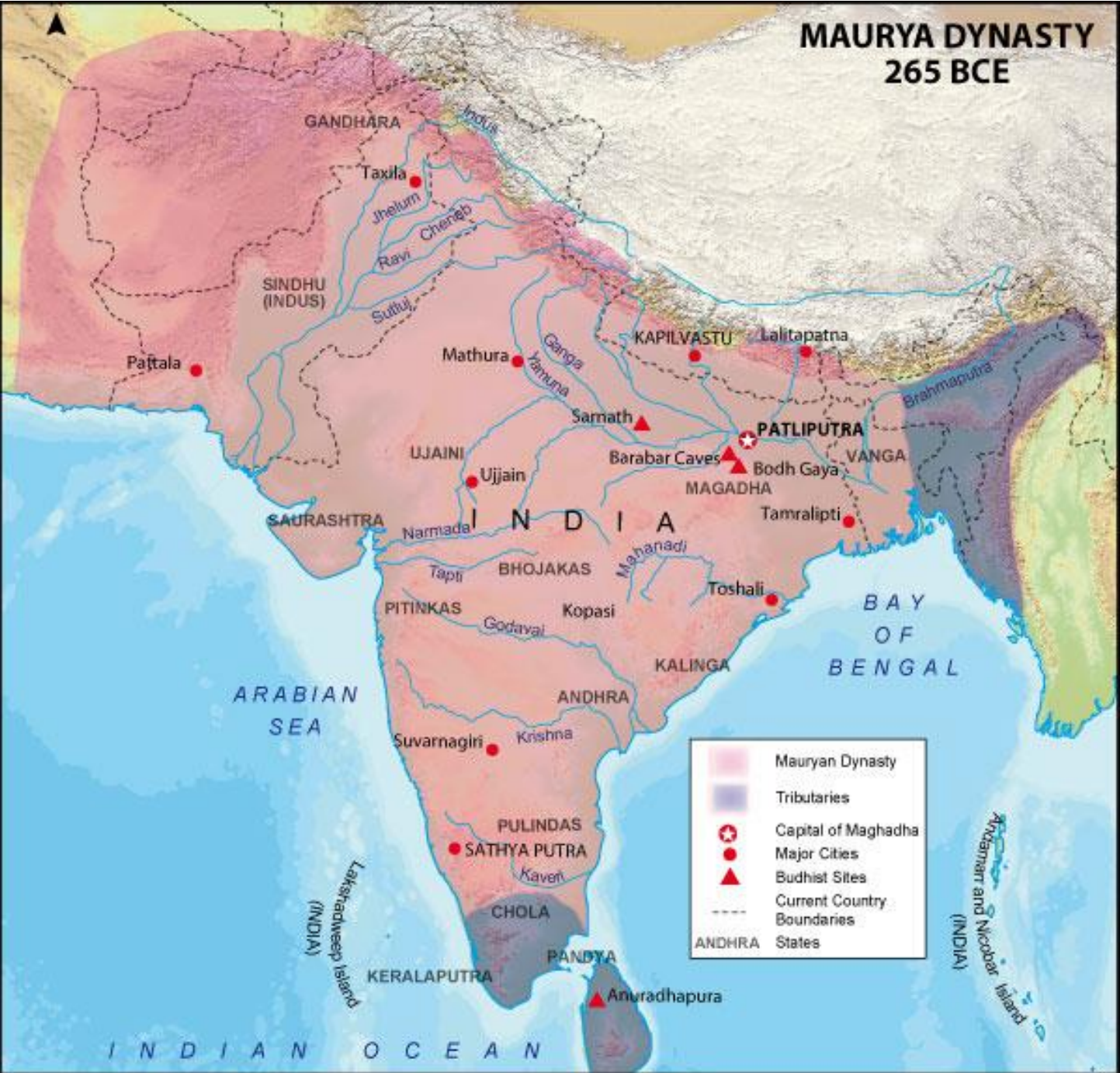
DECLINE OF VEDIC PERIOD...

- Together, these religions claim the allegiance of billions of people in the world today.
- The destructive war of Mahabharata and development of non-Vedic culture's led to decline of the Civilization.

वैदिक कालावधीचा घट...

- आज एकत्रितपणे हे धर्म सर्व जगातील कोट्यवधी लोकांच्या निष्ठेचा दावा करतात.
- महाभारतचा विध्वंसक युद्धाचा आणि विना-वैदिक संस्कृतीच्या विकासामुळे सभ्यता ढासळली.

MAURYA DYNASTY 265 BCE

ESTABLISHING MAURYAN EMPIRE

- The Maurya Empire established by Chandragupta Maurya, was a geographically extensive and powerful political and military empire in ancient India.

मौर्यन साम्राज्याची स्थापना

- चंद्रगुप्त मौर्य यांनी स्थापन केलेले मौर्य साम्राज्य हे प्राचीन भारतातील भौगोलिकदृष्ट्या विस्तृत आणि सामर्थ्यशाली राजकीय आणि सैनिकी साम्राज्य होते.

ESTABLISHING MAURYAN EMPIRE ...

- Under Chandragupta, the Mauryan Empire conquered the trans-Indus region.
- Chandragupta created a single and efficient system of finance, administration, and security.

मौर्यन साम्राज्याची स्थापना...

- चंद्रगुप्तच्या अधिपत्याखाली मौर्य साम्राज्याने ट्रान्स-सिंधू प्रदेश जिंकला.
- चंद्रगुप्त यांनी वित्त, प्रशासन आणि सुरक्षिततेची एकच आणि कार्यक्षम व्यवस्था निर्माण केली.

ADMINISTRATION

- The Empire was divided into four provinces, with the imperial capital at Pataliputra.
- The head of the provincial administration had been the Kumara(royal prince), who governed the provinces as king's representative. Mahamatyas and council of ministers assisted the kumara.

प्रशासन

- साम्राज्याला पाटलिपुत्र येथे शाही राजधानी असलेल्या चार प्रांतांमध्ये विभागले गेले.
- प्रांतीय प्रशासनाचा प्रमुख कुमार (राजपुत्र) होता, जो प्रांतावर राजाचा प्रतिनिधी म्हणून राज्य करित असे. महामात्यांनी आणि मंत्री मंडळाने कुमारांना मदत केली.

ADMINISTRATION ...

- A network of regional governors and administrators and a civil service provided justice and security for merchants, farmers and traders.
- The empire wielded a large military of infantry, cavalry, and war elephants.

प्रशासन...

- प्रादेशिक राज्यपाल आणि प्रशासक आणि नागरी सेवेचे एक नेटवर्क व्यापारी, शेतकरी आणि व्यापाऱ्यांना न्याय आणि सुरक्षा प्रदान करते.
- या साम्राज्यात सैन्याने घोडदळ, घोडदळ आणि युद्ध हत्तींची मोठी फौज वापरली होती.

ECONOMY

- Chandragupta Maurya established a single currency across India.
- Farmers were freed of tax and crop collection burdens from regional kings, paying instead to a nationally-administered system of taxation as advised by the principles in the Arthashastra.

अर्थव्यवस्था

- चंद्रगुप्त मौर्य यांनी संपूर्ण भारतभर एकच चलन स्थापन केले.
- प्रादेशिक राजांकडून कर आणि पीक गोळा करण्याच्या बोजापासून शेतकऱ्यांना मुक्त करण्यात आले आणि त्याऐवजी अर्थशास्त्राच्या तत्वांनुसार सल्ला देण्यात येणाऱ्या राष्ट्रीय कर प्रशासनात कर आकारणी करण्यात आली.

SPREAD OF OTHER RELIGIONS

JAINISM

- Emperor Chandragupta Maurya embraced Jainism.
- Jainism teaches that the way to liberation and bliss is to live a life of harmlessness and renunciation.
- The aim of Jain life is to achieve liberation of the soul.

इतर धर्माचा प्रसार

जैन धर्म

- सम्राट चंद्रगुप्त मौर्य यांनी जैन धर्म स्वीकारला.
- जैन धर्म शिकवते की मुक्ति आणि आनंद मिळविण्याचा मार्ग म्हणजे निरुपद्रवी आणि संन्यास घेऊन जीवन जगणे.
- जैन जीवनाचे उद्दीष्ट आत्म्याचे मुक्ती मिळविणे हे आहे.

SPREAD OF OTHER RELIGIONS

HINDUISM

- Hinduism began absorbing the ideals and values of Jain and Buddhist teachings and spread all over India.
- Hinduism was marked with statues of the religion's gods and goddesses, as well as temples.

इतर धर्माचा प्रसार

हिंदुत्व

- हिंदू धर्मात जैन आणि बौद्ध शिकवणींचे आदर्श आणि मूल्ये आत्मसात करण्यास सुरवात झाली आणि संपूर्ण भारतभर ती पसरली.
- हिंदू धर्मात धर्मातील देवी-देवतांच्या मूर्ती तसेच मंदिरे होती.

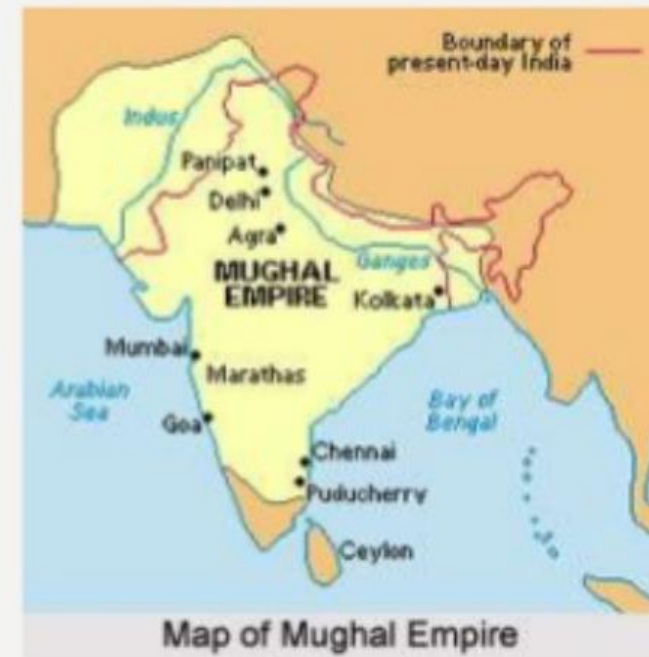
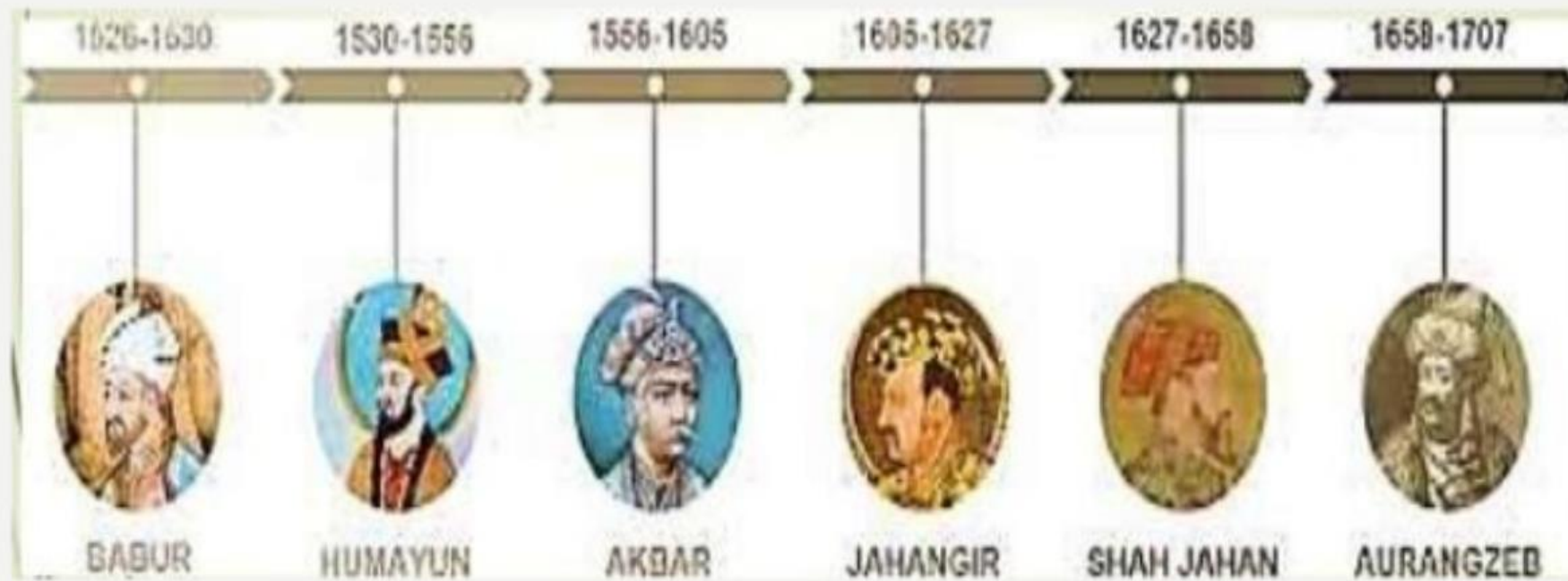
MUGHALS

- The Mughal empire was founded by Babur after his victories in the Battle of Panipat.
- The Mughal period saw remarkable cultural development in which Indian and Islamic traditions were fused into composite style.

मोगल

- पानिपतच्या युद्धात बाबरने त्याच्या विजयानंतर मुघल साम्राज्याची स्थापना केली.
- मोगल काळात उल्लेखनीय सांस्कृतिक विकास झाला ज्यामध्ये भारतीय आणि इस्लामिक परंपरा एकत्रित शैलीत बनविल्या गेल्या.

› Different mughal kings who ruled ancient India are :

MUGHALS...

- Mughal King Akbar was the secular and religious head of the India.
- A more tolerant attitude towards the Hindus was seen during this age.

मोगल...

- मुगल राजा अकबर हे भारताचे धर्मनिरपेक्ष आणि धार्मिक प्रमुख होते.
- हिंदूंबद्दल अधिक सहिष्णु वृत्ती या काळात दिसून आली.

DECLINE OF THE MUGHALS

- The period of the Great Mughals, which began with Babur's accession to the throne, ended with the death of Aurangzeb. Aurangzeb's death marked the end of an era in Indian history.
- Wars of succession, Aurangzeb's policies, weak successors of Aurangzeb, empty treasury and many other reasons led to the downfall of Mughals.

मोगलांचा अंत

- औरंगजेबाच्या मृत्यूने बाबरच्या सिंहासनावर प्रवेश केल्यापासून सुरू झालेल्या ग्रेट मोगलांचा काळ संपला. औरंगजेबच्या मृत्यूने भारतीय इतिहासाच्या एका युगाचा शेवट दर्शविला.
- उत्तराधिकार युद्धे, औरंगजेबची धोरणे, औरंगजेबचे कमकुवत उत्तराधिकारी, रिकामे कोषागार आणि इतर बरीच कारणांमुळे मोगलांची पडझड झाली.

DECLINE OF THE MUGHALS...

- Many independent states were created in India which include Hyderabad, Awadh, Mysore, Punjab etc.
- The British empire began after the Mughals and a new modern India came into existence since then.

मोगलांचा अंत...

- भारतात बरीच स्वतंत्र राज्ये तयार केली गेली ज्यात हैदराबाद, अवध, म्हैसूर, पंजाब इत्यादींचा समावेश आहे.
- ब्रिटीश साम्राज्याची सुरुवात मोगलांनंतर झाली आणि त्यानंतर एक नवीन आधुनिक भारत अस्तित्वात आला.

THANK
YOU